

La vinya, un producte

Aquests dies es negocia a Brusel·les la reforma de l'Organització Comuna del Mercat del sector vitícola, que dictarà les normes comunitàries sobre el tema des del 1995 fins al 2000. El document, vetat pel ministre d'Agricultura Luis Atienza, perjudica els països mediterranis en detriment del països nord i centre-europeus.

El dilluns 19 de setembre, en plena verema i malgrat retardar la collita del raïm, totes les cooperatives de la zona d'Utiel-Requena es van aturar en senyal de protesta. Era un dia important, on en una taula de negociació es jugava amb el futur d'aquest territori. El Consell de ministres d'Agricultura de la Comissió Europea debatia a Brusel·les la proposta de reforma de l'Organització Comuna de Mercat (OCM) del sector del vi. El document proposava mesures dràstiques i traumàtiques per a la viticultura de l'estat espanyol: l'arrancada d'unes 300.000 hectàrees de vinya, a fi de rebaixar en un 20% la producció vinícola. Aquesta mesura suposava, alhora, la pèrdua d'uns 30.000 llocs de treball. Per Utiel-Requena en concret, l'aplicació del document podria fer arrancar unes 35.000 hectàrees de vinya, que afectarien 3.500 explotacions i uns 709.000 jornals de campanya (treballadors de temporada), segons ha manifestat Miquel Vilalta, Secretari General de la Unió de Lladors dels Països Valencians, que també afegeix: "Sense comptar amb els perjudicis d'ordre socio-ambiental, perquè l'arrancada de la vinya ens pot portar a una progressiva desertització del territori, perquè a causa de les condicions climàtiques i les del sòl és molt difícil substituir el cultiu de la vinya per un altre producte. I, paral·lelament, aquesta situació faria que molts pobles quedessin abandonats".

El ministre d'Agricultura espanyol, Luis Atienza, va poder frenar l'aprovació del document, amb el suport d'Itàlia, Portugal, Grècia, Irlanda, Dinamarca i Holanda. S'ha superat, doncs, el primer entrebanc, però la partida no està ni de bon tros guanyada, sobretot si es para esment a les declaracions que l'endemà féu el comissari europeu responsable d'agricultura, el luxemburguès René Steichen, que no va transigir malgrat la retirada del document, tot dient que el projecte responia als interessos del sector i dels productors comunitaris. Els pagesos i

cooperativistes del país es van tirar les mans al cap en sentir aquestes paraules i van confirmar el que ja feia mesos que es temien: el document respon als interessos dels països vitícoles del nord d'Europa. Els països mediterranis una vegada més queden discriminats. Però els pagesos aquesta vegada han dit prou. Volen anar a totes.

Excedents. Fins a finals dels anys vuitanta, la política agrària comunitària (PAC) es fonamentava en mantenir unes fortes barreres arancel·làries per als productes del mercat internacio-

Mediterrani discriminat

nal, i d'aquesta manera es podia incentivar l'agricultor a través del manteniment d'uns preus elevats. Tanmateix, aquesta política va incrementar considerablement la producció de molts cultius i, en conseqüència, va començar a aparèixer un greu problema, el dels excedents agrícoles. Per tal d'eliminar-los, la Comunitat destinava la major part del seu pressupost al sector agrari.

Amb la finalitat de frenar el pressupost, la Comissió va decidir mantenir els preus a través de la subvenció directa i va impulsar incentius per tal de començar a reduir els excedents agrí-

La reforma de l'OCM del vi representa l'arrancada de més de 300.000 hectàrees de vinya a l'estat espanyol. Regions com la d'Utiel-Requena podrien perdre 3.500 hectàrees i uns 709.000 jornals de campanya.

ARXIU

coles comunitaris, a través de l'extensificació (produir menys) i la reforestació (aconseguir que zones agràries passin a ser zones de boscatge). L'any 1990 la Comissió va començar a definir la reforma de la PAC. És en aquest marc que s'inscriu la proposta de reforma de l'Organització Comuna del Mercat del vi.

Ara bé, la proposta de reforma del sector vinícola, que es va presentar a Brusel·les el 22 de juliol de 1993, arriba en un moment de clara recessió pressupostària de la Comunitat. Aquesta situació fa que les mesures que es volen prendre siguin molt més crues i expeditives que les que es van imposar l'any 1991 a d'altres sectors (cereals, carns i matèries grasses), sectors fonamentals per l'economia dels països nord-europeus.

El document de l'OCM del vi proposa a grans trets l'eliminació d'un 19% de la producció vitícola comunitària. Aquesta reducció parteix d'unes produccions de referència (produccions mitjanes) de cada estat. Aquest és el primer element de discordància i, en definitiva, el punt clau d'on se'n deriven els conflictes i greuges.

Fins ara els excedents es calculaven a través de la destil·lació. Ara, en canvi, la reducció dels excedents gravita en les produccions. Si la reducció de producció es calculés en nombres totals comunitaris, a l'estat espanyol li tocaria reduir un nombre molt menor de producció del que actualment se li assigna (el 20%). Perquè la vinya a l'estat espanyol és tradicionalment un producte de secà, la qual cosa fa que el rendiment d'una hectàrea sigui molt més baixa que en aquells països com Alemanya, nord de França o Luxemburg, on la pluviometria és molt més alta. Això suposa, per exemple, que una vinya alemana té una producció cinc vegades més alta per hectàrea que una vinya als Països Catalans. Per tant, mentre que aquí és difícil reduir la producció per hectàrea, perquè ja és baixa i, per tant, no hi ha un altre camí que l'arrancada de la vinya, per als països centre europeus, reduint la producció per hectàrea solucionen els excedents.

Xaptalització. D'altra banda, el document no fa cap mena de diferenciació entre vins de qualitat i d'altres tipus de vins. Aquest és un altre punt fonamental. Perquè una part important de la producció vinícola d'alguns països com Alemanya i Luxemburg es basa en el procés de xaptalització: els vins que es produeixen en algunes d'aquestes zones s'obtenen amb un grau alcohòlic molt baix, al voltant dels 5 graus. A fi d'augmentar-lo fins als 11 graus com a mínim, els elaboradors hi afegeixen sucre (provinent

La Unió Europea té un pressupost per al sector del vi enguany de 1.600 milions d'ecus. Per l'any 2000, els dirigents comunitaris volen reduir aquest pressupost fins als 900 milions.

de la remolatxa). A més de produir un vi de baixa qualitat, aquest procés fa augmentar la producció fins a generar 20 milions d'hectolitres excedents.

La COAG (Comitè d'Organitzacions professionals Agràries i Ramaderes), dins la qual actua la Unió de Pagesos, és una de les plataformes més actives per tal de frenar l'aplicació del document de l'OCM del vi. Una de les propostes alternatives que defensen és l'eliminació de la xaptalització, a través del most concentrat o rectificat. Consisteix a substituir el sucre de remolatxa per most concentrat, per tal d'augmentar la graduació d'aquests vins. El most concentrat podria provenir dels excedents vinícoles d'altres països. Segons Manel Lluís Batalla, responsable del sector vinícola de la Unió de Pagesos: "Amb aquest procediment s'eliminarien els 20 milions d'hectolitres d'excedent que es genera amb la xaptalització i, alhora, s'eliminarien també entre 15 i 20 milions d'hectolitres més, provinents del raïm utilitzat per al most concentrat. D'aquesta manera s'acabaria amb el problema de l'excedent que té la Comunitat". Però sembla que no és fàcil aquesta opció: "Nosaltres ens mantindrem fermes en aquest punt, però la negociació és molt difícil, perquè Alemanya no vol ni contemplar aquesta opció, ja que a través de la xaptalització elimina una bona part dels excedents de remolatxa que té. I per acabar-ho d'adobar, el document perjudica també aquesta proposta, perquè si ara es prima a l'43 ecus cada hectàrea de vinya destinada a most concentrat, l'any 2000 aquesta ajuda es vol reduir fins a 0'40 ecus per hectàrea".

Un tercer element de conflicte recau en el fet que per primera vegada el document introdueix el factor de la cofinanciació. Segons la proposta, la comissió financiera les compensacions econòmiques per l'arrancada de les vinyes i els ajuts directes als pagesos serien pagats a parts

iguals per la comissió i l'estat afectat. Però els països mediterranis no tenen prous recursos per afrontar la cofinanciació. I d'aquesta realitat en podria resultar que els pagesos decidissin arrancar les vinyes (que la comunitat amortitza amb 700.000 pessetes per hectàrea), abans d'afrontar altres opcions de les quals no tenen assegurat el pagament.

La cofinanciació s'ha convertit en el fet que evidencia amb més claredat el greuge que pateixen els productes agraris mediterranis en relació als productes continentals. Així ho denuncia el Manifest per la vinya i el vi, impulsat per la Mesa per a la Defensa de la Vinya i el Vi: "La cofinanciació sentaria un greu precedent discriminatori per a les futures reformes de les OCM de productes mediterranis (fruita, hortalisses, oli d'oliva, arròs...), ja que la despesa de les OCM ja reformades (cereals, oleaginoses, carns, productes làctics), de major interès pels països nord i centre-europeus, estan finançades al 100% per la Comissió, i any rere any van absorbint més pressupost per l'increment de la despesa".

A més de proposar la cofinanciació, la reforma proposa també un retall pressupostari al voltant del 30% per al sector del vi. Això significa que el pressupost del 1994 que és de 1.600 milions d'ecus, passarà a reduir-se entre 900 i 950 milions d'ecus anuals. Aquest retall inquieta molt el sector, que ràpidament dona dades, altra vegada discriminatòries, sobre els cereals, carns i matèries grasses: el 1991 aquests productes tenien un pressupost de 5.000 milions d'ecus; el 1994 el seu pressupost s'ha doblat, i assoleix la xifra de 10.500 milions. I Manel Lluís Batalla completa el rotlle: "Hem de tenir en compte també que els vins i alcoholos aporten a la comunitat en concepte d'impostos indirectes (IVA) 1.500 milions i d'impostos especials 3.000 milions. Això vol dir que al cap de l'any la comunitat rep al voltant de 2.900 milions d'ecus de beneficis d'aquest sector".

Ara pagesos, cooperativistes i sindicats han iniciat una sèrie de converses amb els diferents grups parlamentaris i han demanat al ministre d'Agricultura i al president del Govern espanyol que compareixin al Congrés de diputats per explicar fins a on estan disposats a cedir davant la Comissió. Segons Manel Lluís Batalla: "El Govern espanyol ha reaccionat tard, però ha reaccionat bé. Quan es va presentar el document el 1993 el llavors ministre d'Agricultura, Pere Solbes, va qualificar-lo d'acceptable. Ens vam esverar. Per tant ara la posició ha canviat".

El sector vinícola té ben clar que ha de jugar fort. Però necessita el suport estatal. De moment els col·lectius implicats fan la batalla pel seu compte i estan disposats, si cal, a muntar una mobilització a Brussel·les, amb altres productors d'Itàlia, Grècia, Portugal i el sud de

França. Aquests dies han presentat una sèrie de propostes alternatives al document, que es resumeixen en aquests punts: la supressió de la xaptalització, l'harmonització a la baixa dels impostos, una major incentivació de l'abandonament voluntari de les vinyes per falta de continuïtat (en comptes de forçar a arrancar-ne d'altres que volen ser cultivades) i fomentar la promoció del consum del vi, apostant pel desenvolupament de la demanda i no per la dràstica reducció de l'oferta. Perquè, malgrat que en els últims anys el consum de vi ha anat davallant, des del 1993 s'ha constatat que el consum ha augmentat un 1% i la tendència és a l'alça.

Ara, després del vet espanyol a la reforma de l'OCM del vi, el document ha tornat a una comissió d'experts i el mes d'octubre la Comissió de ministres d'Agricultura tornarà a debatre'l. La negociació serà difícil, perquè els països continentals són encara ara els que aporten més diners a la Unió Europea i aquesta condició la fan valer. Tanmateix, cap país no pot obviar que el document transgredeix pràcticament tots els objectius que proposava la política agrària comunitària. Entre d'altres, el manteniment de l'equilibri territorial, els preus raonables i una renda digna per als agricultors.

I, malgrat tot, és molt possible que després de la negociació un bon nombre d'hectàrees de vinya hagin de desaparèixer. El document dóna plena competència a cada estat per a aplicar-hi la reforma. Per tant, el tema s'haurà de negociar

Dades bàsiques

Principat

- Nombre d'hectàrees: 88.797.
 - Producció: 444.189 tones.
 - Nombre d'hectolitres: 3.180.000.
 - La viticultura representa el 8'8% del conjunt de l'agricultura.
 - Els vins emparats per denominacions d'origen representen el 75% de tota la producció vinícola.
- *Dades facilitades pel Departament d'Agricultura l'any 1991.

País Valencià

- Nombre d'hectàrees: 120.000.
 - Nombre d'hectolitres: 817.000.
 - La viticultura representa el 2'96% del conjunt de l'agricultura.
 - Els vins emparats per denominacions d'origen representen el 72% de tota la producció vinícola.
- *Dades facilitades per la Conselleria d'Agricultura l'any 1993.

amb totes les comunitats autònomes i la batalla pot passar de Brusel·les a aquí. Però d'aquest fet ara els pagesos no en volen ni sentir parlar. Com diu Miquel Vilalta: "Esperem la modificació del document i que els retocs no siguin un pur maquillatge. El que cal és que es resolgui el problema de fons: la discriminació de l'agricultura mediterrània". **Montserrat Serra**

Amb l'arribada del setembre la verema es posa en marxa, però el vi varia molt segons la zona. Els productors catalans demanen l'eliminació de la xaptalització, és a dir, substituir l'addició de sucre per most concentrat.